

РЕПУБЛИКА СРПСКА
УСТАВНИ СУД

REPUBLIKA SRPSKA
USTAVNI SUD

Број: У-10/22

Бања Лука, 28. јануар 2023. године

УНИЈА УДРУЖЕЊА ПОСЛОДАВАЦА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

-директору

- **Трг Републике Српске 8**
78000 БАЊА ЛУКА

Достављамо Вам Одлуку број: У-10/22 од 25. јануара 2023. године, којом се одбија приједлог за утврђивање неуставности члана 128. став 3. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16, 66/18 и 119/21).

Прилог:
-одлука

СЕКРЕТАР
УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Др Љубомир Ожеговић

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu člana 115. Ustava Republike Srpske i člana 60. stav 1. tačka d) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 25. januara 2023. godine, d o n i o j e

ODLUKU

Odbija se prijedlog za utvrđivanje neustavnosti člana 128. stav 3. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 1/16, 66/18 i 119/21).

O b r a z l o ž e n j e

Unija udruženja poslodavaca Republike Srpske podnijela je Ustavnom sudu Republike Srpske prijedlog za ocjenjivanje ustavnosti člana 128. stav 3. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 1/16, 66/18 i 119/21). U prijedlogu se navodi da način na koji je osporenim zakonskom odredbom definisana najniža plata radnika dovodi do duplog opterećenja primanja, jer je uvećanje po osnovu radnog staža već uključeno u obračunatu platu koja je niža od najniže plate koju svojim aktom utvrđuje Vlada Republike Srpske. Predmetno propisivanje, kako se ističe, nije u saglasnosti sa članom 10. Ustava Republike Srpske, jer dovodi u neravnopravan položaj radnike po osnovu dužine radnog staža i to na način da najnižu platu, kao zaštitnu kategoriju radnika, postavlja različito. Predlagač, nadalje, smatra da se primjenom predmetne norme Zakona o radu u neravnopravan položaj stavljaju radnici i sa aspekta minimalno potrebnih sredstava za život, što je u suprotnosti sa članom 61. Ustava, koji garantuje minimum socijalne sigurnosti građana, jer će, kako ističe, prema ovoj odredbi, radnici sa kraćim radnim stažom imati nižu platu i niži nivo socijalne sigurnosti u odnosu na one sa dužim radnim stažom. Pored toga, u prijedlogu se iznosi stav da osporena odredba ovog zakona nije u saglasnosti sa članom 120. istog zakona, kojim je uređeno pitanje plate radnika. Konačno, predlagač ukazuje na povredu čl. 43, 50, 63. i 67. Ustava, bez obrazloženja u čemu se, u konkretnom slučaju, sastoji povreda ovih ustavnih normi.

U odgovoru na prijedlog koji je dostavila Narodna skupština Republike Srpske iznosi se stav da je prijedlog neosnovan, te da sadrži nepotpuno tumačenje relevantnih odredaba Ustava Republike Srpske, kao i pogrešno tumačenje osporene zakonske odredbe. Donosilac predmetnog zakona navodi da Ustav ne poznaje ograničenja u pogledu nadležnosti zakonodavca da sistemskim ili posebnim zakonima reguliše pravo na zaradu po osnovu rada, tako da je prilikom osporenog propisivanja postupao u granicama ustavnog ovlašćenja iz tačke 12. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68. Ustava. U odgovoru se dalje ističe da osporenim propisivanjem nije došlo do povrede člana 10. Ustava, jer se predmetna zakonska odredba podjednako odnosi na sve zaposlene kojima se isplaćuje najniža plata, a različita visina primanja radnika je posljedica različite dužine radnog staža. Donosilac ovog zakona takođe ukazuje na to da je zakonodavac ovlašćen da zakonom uredi sistem u oblasti radnih odnosa i socijalnog osiguranja na način koji ocijeni cjelishodnim, a Ustavni sud nema nadležnost da ocjenjuje cjelishodnost takvih zakonskih rješenja.

Članom 128. stav 3. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 1/16, 66/18 i 119/21) propisano je da se najniža plata koja se isplaćuje radniku iz stava 2. ovog člana uvećava po osnovu radnog staža. Prema st. 1. i 2. istog člana, koji su u direktnoj vezi sa osporenim stavom 3, najniža plata isplaćuje se za puno radno vrijeme i prosječno ostvarene rezultate radnika u skladu sa aktima poslodavca (stav 1), a najniža plata se isplaćuje radniku samo kada je iznos plate radnika, obračunate u skladu sa ovim zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu, ispod iznosa najniže plate iz stava 1. ovog člana (stav 2).

U postupku ocjenjivanja ustavnosti osporene zakonske odredbe Sud je imao u vidu da je tač. 12. i 18. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, utvrđeno da Republika uređuje i obezbjeđuje, pored ostalog, radne odnose, zaštitu na radu, zapošljavanje, socijalno osiguranje i druge oblike socijalne zaštite, kao i druge odnose od interesa za Republiku, u skladu sa Ustavom. Pored toga, odredbama Ustava koje su takođe od značaja za ocjenjivanje predmetne norme Zakona o radu utvrđeno je: da se ustavno uređenje Republike temelji na socijalnoj pravdi (član 5. alineja 3), da svako po osnovu rada ima pravo na zaradu, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom (član 39. stav 5), da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju neposredno na osnovu Ustava, osim kada je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih od njih utvrđuju zakonom, a zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih prava i sloboda samo kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 49. st. 1. i 2), da Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte (član 70. stav 1. tačka 2), te da zakoni, statuti, drugi propisi i opšti akti moraju biti u saglasnosti sa Ustavom (član 108. stav 1).

Članom 10. Ustava, u odnosu na koji predlagač traži ocjenu ustavnosti osporene zakonske odredbe, utvrđeno je da su građani Republike ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo. Članom 61. stav 1. Ustava, na koji se takođe ukazuje u prijedlogu utvrđeno je, između ostalog, da Republika jamči minimum socijalne sigurnosti građana.

Saglasno relevantnim ustavnim ovlašćenjima, Zakonom o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 1/16, 66/18 i 119/21) uređeni su radni odnosi, prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i drugi odnosi po osnovu rada u Republici Srpskoj, ako posebnim zakonima nije drugačije određeno. Ovim zakonom je, pored ostalog, propisano: da radnik ima pravo na platu, naknadu plate i druga primanja u skladu sa zakonom, opštim aktom i ugovorom o radu (član 12. stav 1, tačka 1), da radnik ostvaruje pravo na bruto platu u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, te da se radnicima garantuje jednaka plata za isti rad ili rad iste vrijednosti koji ostvaruju kod poslodavca (član 120. st. 1. i 2), da se plata iz člana 120. stav 1. ovog zakona sastoji od osnovne plate i uvećanja plate propisanih ovim zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, poreza na dohodak i doprinosa (član 121. stav 1), da plata iz stava 1. člana 121. ovog zakona, koja je umanjena za porez na dohodak i doprinose, predstavlja neto platu (član 121. stav 3), da se osnovna plata određuje na osnovu uslova potrebnih za rad na poslovima za koje je radnik zaključio ugovor o radu, utvrđenih kolektivnim ugovorom ili opštim aktom i vremena provedenog na radu (član 123. stav 1), da se osnovna plata iz člana 123. ovog zakona uvećava za 0,3% za svaku godinu radnog staža ukoliko drugim zakonom, kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu nije drugačije određeno (član 124. stav 1), da najnižu platu u Republici Srpskoj utvrđuje Vlada Republike Srpske na prijedlog Ekonomsko-socijalnog savjeta u posljednjem kvartalu tekuće godine (član 127. stav 1), da se najniža plata isplaćuje za puno radno vrijeme i prosječno ostvarene rezultate radnika u skladu

sa aktima poslodavca (član 128. stav 1), te da se najniža plata isplaćuje samo kada je iznos plate radnika, obračunate u skladu sa ovim zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu, ispod iznosa najniže plate iz stava 1. člana 128. ovog zakona (član 128. stav 2). Uređujući pitanje najniže plate, zakonodavac je osporenom normom člana 128. stav 3. propisao da se najniža plata koja se isplaćuje radniku iz stava 2. ovog člana uvećava po osnovu radnog staža.

Imajući u vidu navedeno, Sud je ocijenio da osporenim propisivanjem nisu dovedene u pitanje garancije iz članova 10. i 61. stav 1. Ustava, na koje se ukazuje u prijedlogu, te da se zakonodavac, u konkretnom slučaju, kretao u okviru relevantnih ustavnih normi. Naime, kako iz naprijed citiranih odredaba Ustava proizlazi, zakonodavni organ je ovlašćen da uredi sve segmente iz oblasti radnih odnosa, pa tako i pitanje načina utvrđivanja plate, a u okviru toga i kriterijume za uvećanje najniže plate radnika. Način na koji je članom 128. stav 3. Zakona o radu propisana najniža plata, po ocjeni Suda, ne dovodi do neravnopravnog tretmana radnika po osnovu dužine radnog staža, kako se to navodi u prijedlogu. Ova zakonska odredba se podjednako odnosi na sve zaposlene kojima se isplaćuje najniža plata iz člana 128. stav 2. ovog zakona, odnosno lica čija je obračunata plata ispod iznosa najniže plate utvrđene aktom Vlade Republike Srpske saglasno članu 127. tog zakona. Evidentno je da iznos najniže plate radnika koji se utvrđuje aktom Vlade predstavlja osnovnu platu, koja se, shodno članu 124. ovog zakona, uvećava za radni staž. Sud ukazuje na to da načelo ravnopravnosti ne podrazumijeva jednakost u apsolutnom smislu, već garantuje jednak tretman subjekata koji se nalaze u istim ili istovrsnim pravnim situacijama prilikom realizacije određenih prava i obaveza. U konkretnom slučaju, različite visine primanja radnika su posljedica različite dužine njihovog radnog staža, koji se, kao svojevrsno stečeno pravo, uračunava kao dodatak na osnovnu platu, čime, po ocjeni Suda, nije povrijeđen princip da se radnicima garantuje jednak tretman prilikom utvrđivanja visine najniže plate. Istovremeno, Sud smatra da je, prema tački 12. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, te članu 39. stav 5. Ustava, isključivo stvar cjelishodne procjene zakonodavca i politike u uređivanju oblasti radnih odnosa na koji način će urediti pitanje najniže plate radnika.

Navodi predlagača su, po ocjeni ovog suda, posljedica pogrešnog tumačenja osporene zakonske odredbe, jer se način na koji se utvrđuje najniža plata radnika iz ove norme pogrešno dovodi u vezu sa platom radnika koja je obračunata u iznosu koji je ispod iznosa najniže plate određene aktom Vlade, a zbog čega se isplaćuje garantovana najniža plata iz člana 128. st. 2. i 3. Zakona o radu.

Pored toga, s obzirom na to da je institut najniže plate, po ocjeni Suda, u funkciji zaštite socijalne sigurnosti radnika, osporeno propisivanje nije suprotno članu 61. Ustava, tako da nisu osnovani navodi prijedloga o povredi ove ustavne norme.

Paušalne navode o povredi odredaba čl. 43, 50, 63. i 67. Ustava Sud nije razmatrao, jer ne sadrže obrazloženje u čemu se, u konkretnom slučaju, ogleda povreda ovih ustavnih garancija.

U pogledu navoda o nesaglasnosti osporenog člana 128. stav 3. Zakona o radu sa članom 120. istog zakona, Sud ukazuje na to da prema članu 115. Ustava, Ustavni sud nije nadležan da ocjenjuje međusobnu usaglašenost odredaba istog zakona ili drugog opšteg akta.

U skladu sa rješenjem ovog suda broj SU-540/22 od 21.12.2022. godine sudija prof. dr Ivanka Marković je izuzeta od vijećanja i glasanja u ovom predmetu.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u izreci ove odluke.

Ovu odluku Ustavni sud je donio u sastavu: predsjednik Suda mr Džerard Selman i sudije: Vojin Bojanić, Amor Bukić, prof. dr Marko Rajčević i akademik prof. dr Snežana Savić.

Broj: U-10/22
25. januar 2023. godine

Tačnost prepisa
potvrđuje i ovjerava
šef pisarnice

PREDSJEDNIK
USTAVNOG SUDA

Mr Džerard Selman s.r.

